

Inhoud

Costa Rica

- ▶ Genieten van exotische natuur in nationale parken
- ▶ Stadswandeling door San José
- ▶ Ontspannen aan tropische zandstranden
- ▶ Actieve vulkanen van dichtbij bewonderen
- ▶ Uitstapje naar buurland Panama

- 7 Kaarten en plattegronden
- 11 Woord vooraf
- 1 13 ¡Pura vida!**
  - 14 Landschapsoverzicht
  - 17 Tropische en subtropische plantenwereld
  - 22 Dieren bewonderen
  - 28 Beschermde natuur
  - 29 Ticos, ticas
  - 33 Santos y santas
  - 34 Welvaart tussen aanhalings-tekens
  - 37 Costa Rica culinair
- 2 43 Voor en na Columbus**
  - 44 Precolumbiaanse periode
  - 49 Aan de rand van het Spaanse imperium
  - 51 De Verenigde Staten van Centraal-Amerika
  - 52 Koffie- en bananenrepubliek
  - 54 Moderne geschiedenis
- 3 59 De hoofdstad San José**
  - 60 Geen hoogtepunt
  - 60 Historisch overzicht
  - 63 Oriëntatie
  - 66 Plaza de la Cultura
  - 67 Stadswandeling
  - 74 Overige bezienswaardigheden
- 4 81 Valle Central**
  - 82 Een aantrekkelijke vallei
  - 86 Nationaal park vulkaan Poás
  - 89 Heredia en vulkaan Barva
  - 90 Nationaal park Braulio Carrillo
  - 91 Bosque Lluvioso en Aerial Tram
  - 94 Cartago
  - 96 Nationaal park vulkaan Irazú
  - 97 Het Orosí-dal en nationaal park Tapantí
  - 98 Ruïnes van Guayabo
- 5 105 Caribische kust en Panama**
  - 106 De Caribische kant
  - 107 Puerto Limón
  - 110 Nationaal park Tortuguero
  - 112 Backpackersparadijs Cahuita
  - 115 Nationaal park Cahuita
  - 117 Puerto Viejo de Talamanca en omgeving
  - 120 Over de grens naar Panama
- 6 127 Het noorden**
  - 128 Regio met topattracties
  - 128 San Carlos
  - 129 La Fortuna en vulkaan Arenal
  - 134 Laguna de Arenal
  - 137 Natuurreserveaat Caño Negro
  - 138 Puerto Viejo de Sarapiquí en omgeving
- 7 147 De provincie Guanacaste**
  - 148 Savanne en cowboys
  - 152 Monteverde/Santa Elena
  - 155 Natuurgebied Monteverde
  - 157 Meer natuur en activiteiten
  - 161 Tilarán en vulkaan Tenorio
  - 163 Palo Verde en vulkaan Miravalles

Kaarten en plattegronden

165 Liberia, het provinciehoofdstadje
166 Vulkaan Rincón de la Vieja
168 Nationaal park Santa Rosa

8 175 Het schiereiland Nicoya

176 Toeristenparadijs
177 Playa Del Coco en omgeving
181 Brasilito en Playa Conchal
184 Playa Tamarindo en Sámara
187 Nicoya en Santa Cruz
188 Nationaal park Barra Honda
189 Playa Montezuma en omgeving

9 197 La Costa Central

198 Dunbevolkt gebied
199 Nationaal park Carara
203 Jacó en Playa Hermosa

207 Quepos en Manuel Antonio
209 Nationaal park Manuel Antonio
211 Het kustgebied ten zuiden van Quepos

10 217 La Zona Sur – het zuiden

219 Een moeilijke route
221 San Isidro
221 Nationaal park Chirripó
224 Nationaal park La Amistad
226 Het schiereiland Osa
229 Nationaal park Corcovado
234 Golfito en omgeving

i 238 Algemene informatie

r 258 Register

8 Costa Rica
18 Landschappen
26 Overzicht van de beschermde natuurgebieden
64 Het centrum van San José
84 Valle Central: de omgeving van San José

99 Ruïnes van Guayabo
108 De Caribische kust
130 Het noorden
150 De provincie Guanacaste
178 Het schiereiland Nicoya
200 De centrale Pacific-kust
218 Het zuiden

Woord vooraf

Natuur, daar draait het om in Costa Rica. Ruim een kwart van het land is beschermd gebied; je vindt er prachtige baaien, exotische dieren in het wild, tropische bossen en imposante vulkanen. Stinkende zwaveldampen, gifgroene kratermeren, borrelende modderpoelen en warmwaterbronnen getuigen van het meer of minder actieve bestaan van de vele vulkanen die Costa Rica telt. Wandelwegen, avontuurlijke boottochtjes of survivaltochten langs boomtoppen bieden een unieke kans de natuur te bewonderen, en dat met een verbazingwekkend gemak. Juist hierin schuilt de sleutel tot het toeristische succes van Costa Rica.

Aan zowel de Caribische kust als aan de Grote Oceaan zijn aantrekkelijke baaien met zandstranden en kleinschalige badplaatsen om te ontspannen. De culturele erfenis valt eerlijk gezegd tegen in vergelijking met andere Latijns-Amerikaanse landen. In de musea van de hoofdstad San José zijn schitterende pre-Columbiaanse vondsten tentoongesteld. Maar daarmee heb je de culturele hoogtepunten wel gehad. Monumenten uit de Spaanse koloniale periode zijn er nauwelijks; in Costa Rica viel – in tegenstelling tot wat de naam suggereert – weinig te halen en zodoende werd het een vergeten gebied, ver weg van de belangrijke koloniale handelscentra in Midden-Amerika.

Het gebrek aan culturele bezienswaardigheden heeft misschien wel iets prettigs. Er zijn geen imposante monumenten die je gezien moet hebben, geen ‘verplichte’ musea, geen drukke steden waar je geweest moet zijn. Costa Rica is puur een bestemming voor natuurliefhebbers – en wie is dat van tijd tot tijd niet?

Misschien heb je ook nog tijd en zin om een blik over de grens te werpen in Panama. Voor wie de twee landen wil combineren: in deze gids wordt ook een uitstapje naar het buurland beschreven.

Buen viaje, goede reis!

Linda O'Bryan en Hans Zaglitsch

Linda O'Bryan (neerlandica) en Hans Zaglitsch (fotograaf) zegden hun vaste banen op om te doen wat ze echt leuk vinden: reizen, zo veel mogelijk van de wereld zien en andere ervaringen opdoen. Bij Dominicus verscheen van hun hand ook de reisgids *Andalusië*.

¡Pura vida!

Wat maakt Costa Rica zo bijzonder? Waarom zijn de toeristen die er zijn geweest zo enthousiast? Als antwoord kun je de hoogtepunten opnoemen, elk nationaal park met zijn bijzonderheden, of mijmeren over de exotische dieren die je hebt gezien, de droomstranden. Hoe het was, hoe het is? De Costa Ricanen hebben daar een antwoord op, kort, krachtig en uitbundig: ¡Pura vida! Vertalen kun je het niet, pura vida staat voor een gevoel of voor een aangename herinnering.

< Land van natuur en avontuur.

LANDSCHAPSOVERZICHT

De medewerkster van de reisorganisatie die onze vliegtickets voor onze eerste reis naar San José zou regelen, kwam automatisch uit bij San José in Californië. Naar San José in Costa Rica was nog niet zo lang geleden nauwelijks vraag. Waar lag dat land precies, wat ging je er doen, we konden het haar horen denken. Inmiddels weten zowel reisbureaus als toeristen het kleine land in Midden-Amerika, ingeklemd tussen de Stille Oceaan en de Caribische Zee, wel te vinden. Met een oppervlakte van 51.100 km² is Costa Rica iets groter dan Nederland. De afstanden zijn gering, zodat in vrij korte tijd het afwisselende landschap en de uitbundige tropische dieren- en plantenwereld kunnen worden bekeken.

Van 4000 m tot zeeniveau

Een groot gedeelte van Costa Rica bestaat uit bergland. Dwars door het land, van Nicaragua tot Panama, loopt een bergketen bestaande uit de Cordillera de Guanacaste, Cordillera de Tilarán, Cordillera Central en Cordillera de Talamanca. Daartussen liggen valleien en de dichtbevolkte Valle Central of Meseta Central (hoogvlakte), waar de hoofdstad San José is gevestigd.

De *cordilleras* (bergketens) zijn tussen de 1500 en bijna 4000 m hoog. De imposantste bergmassieven liggen in het zuiden, in de Cordillera de Talamanca. Hier staat de Cerro Chirripó, met 3820 m de hoogste berg van Costa Rica. In oostelijke en westelijke richting gaan de cordilleras langzaam over in tropische laagvlakten. Aan de Caribische Zee ligt een kuststrook die uit mangrovebos, lagunen en moerasgebied bestaat, maar ook uit bananenplantages, regenwoud en palmenstranden, zodat het landschap aardig overeenkomt met het toeristische cliché van de tropen. Aan de kant van de Grote of Stille Oceaan toont Costa Rica een heel ander gezicht. Het noordwesten bestaat uit de provincie Guanacaste met het schiereiland Nicoya. Dit is bij uitstek het gebied van de savanne met graslanden, kuddes zeboes en regengroene bossen. Meer naar het zuiden gaat de savanne over in tropisch regenwoud, voor zover de hout- en agrarische industrie daar nog iets van hebben overgelaten. Dat is door natuurbeschermende maatregelen vooral gelukt op het zuidelijke schiereiland Osa. De kust is grillig, vol baaien met soms donkere zandstranden. De grijszwarte kleur van het zand duidt op vulkanische oorsprong.

Vulkanen en aardbevingen

Het noordelijke bergland is vulkanisch en vormt een onderdeel van een lange reeks vulkanen die van het noorden van Californië tot aan het zuiden van Chili loopt. In Costa Rica komen voornamelijk stratovulkanen voor. Kenmerkend voor dit type vulkaan, waarvan de Vesuvius het bekendste voorbeeld is, is de kegelvorm en de eventuele hevige erupties. Meestal be-

Vulkanen behoren tot de topattracties van Costa Rica, zoals de afgebeelde vulkaan Arenal.

ginnen de uitbarstingen met het uitwerpen van wolken gas, stenen en as. De vulkanen van Costa Rica verkeren op het ogenblik in een rustfase, wat overigens niet betekent dat er geen vulkanische verschijnselen zijn waar te nemen. In de buurt van de vulkaan Arenal zijn natuurlijke warmtebronnen, waarvan je kunt genieten in diverse wellness-resorts. De Poás en de Irazú bezitten groene lavameren, waaruit een lucht van rotte eieren opstijgt. Deze giftige zwaveldampen, die vegetatie in de onmiddellijke omgeving onmogelijk maken, zijn verantwoordelijk voor een onwerkelijk maanlandschap rondom de kraters. Aan de voet van de Rincón de la Vieja zijn damp- en gasbronnen: geisers, fumarolen en solfataren. De Barva is een van de uitgebluste vulkanen van het land. In zijn oude kraters (*calderas*) zijn kratermeren ontstaan te midden van een uitbundige planten- en dierenwereld. De vulkanen van Costa Rica behoren tot de onvergetelijke topattracties van het land. Ze vormen een onderdeel van een complete keten van vulkanen die over het hele Amerikaanse continent loopt, van noord tot zuid. Deze reeks vulkanen is ontstaan in een gebied waar de sterkste aardbevingen ter wereld worden geregistreerd. Deze smalle aardbevingsgordel ligt rond de Stille Oceaan en loopt grofweg via de Filippijnen en Japan, langs Alaska, Californië en het Andesgebergte. Het is bekend dat de landen aan deze zogeheten Pacific-gordel met grote regelmaat worden getroffen door zwakke tot zeer sterke aardbevingen, soms met catastrofale gevolgen.

Regenwoud

Tot verbazing van de Costa Ricanen spreekt het regenwoud bijzonder tot de verbeelding van toeristen. Voor hen is het regenwoud juist onaangenaam, zeker geen oord om te ontspannen. Een gebied waar men belaagd wordt door muggen en andere lastige insecten, waar men permanent op moet passen welke planten worden aangeraakt, waar de warmte ondraaglijk is en de luchtvochtigheid hoog. Maar toeristen nemen deze ongenoegens op de koop toe. Het regenwoud of *la selva* is zo rijk aan planten, zo afwisselend en gecompliceerd dat men het in Latijns-Amerika in maar liefst 19 categorieën verdeeld heeft, die worden bepaald door de hoogte, de hoeveelheid neerslag en periodieke overstromingen.

Vanuit het perspectief van de wandelaar zou je het regenwoud in etages kunnen verdelen. De bovenste verdieping is ongeveer 50 m boven de bodem en bestaat uit de dichte kruinen van de woudreuzen. Dit bladerdak profiteert het meest van regen en zonlicht en is de gastgever voor andere planten. Tegelijk sluit het de onderliggende etages zodanig af dat er een soort broeikas ontstaat met een enorme luchtvochtigheidsgraad. De middelste etage is gereserveerd voor bomen met een gemiddelde hoogte van 30 m en voor hun onschadelijke gasten: bromelia's, varens en orchideeën groeien op de stammen en takken. Op de onderste etage zijn de leefomstandigheden het moeilijkst. Hier dringen zonlicht en regen maar spaarzaam door en is de begroeiing minder dicht en uitbundig dan de bezoeker misschien verwacht. Planten wachten daar vaak jarenlang geduldig op hun kans. Als er een boom sterft en omvalt, gebruiken ze licht en ruimte die vrijkomen om snel de hogere etages te bereiken.

Het percentage regenwoud is in Costa Rica in de laatste 40 jaar drastisch gereduceerd door ongecontroleerde houtkap, door *slash-and-burn*-methodes van kleine boeren, en door ontginning voor grote landbouwbedrijven. Afgezien van enkele versnipperde stukjes is regenwoud alleen in berggebieden te vinden, waar ontginning erg kostbaar en tijdrovend is. Dat is hoofdzakelijk op de hellingen van de Cordillera de Talamanca, bepaalde stukken Cordillera Central en op het schiereiland Osa.

Nevelwoud

Het nevelwoud gedijt op de hellingen van de cordilleras, waar warme opstijgende lucht uit de Caribische laagvlakten condenseert. Deze bossen liggen in een gematigde klimaatzone en zijn vaak permanent in wolken gehuld. Door de hoge vochtigheid is de flora in het nevelwoud erg uitbundig en gevarieerd. Op 1 ha kunnen 100 verschillende plantensoorten voorkomen. In tegenstelling tot het regenwoud is de onderste etage dichtbegroeid en zijn de bomen iets minder hoog. Opvallend zijn de talrijke soorten epifyten (gastplanten), varens en mossen. Een van de opmerkelijkste kruidachtige

De provincie met de mooie naam Guanacaste is het land van de savanne en de *sabaneros*, de Costa Ricaanse cowboys.

planten is de *sombrilla de pobre* (*Gunnera insignis*), de paraplu van de armen. En inderdaad kunt u Costa Ricanen tegenkomen die een kolossaal blad dragen dat bescherming biedt tegen de regendruppels.

De nevelwouden in het Parque Nacional Braulio Carrillo en in de particuliere natuureservaten van de regio Monteverde zijn goed toegankelijk.

Savanne

In het uitgesproken droge noordwesten van Costa Rica domineert de *savana*. De vegetatie bestaat uit grassen, struiken en regengroene bossen. Afhankelijk van het seizoen zijn de regengroene bossen droog, dor en kaal, in volle bloei met gele, witte of roze bloesem of juist uitbundig groen. De bomen worden gemiddeld niet hoger dan 15 m. De planten zijn aangepast aan lange perioden van droogte en warmte. Het in balans houden van de waterhuishouding is voor de flora van het regengroene bos hoofdzaak. Om verdamping te beperken bezitten tal van planten (dubbel) geveerde bladeren met een uiterst klein bladoppervlak, zoals de acacia- en mimosasoorten. Tussen de bomen, gedoornde struiken en kruidachtige planten groeien cactussen met zuilvormige stammen (*Cereus*), planten die zich optimaal hebben aangepast aan een droog milieu.

Regengroene bossen komen in principe bijna alleen langs de totale Midde-Amerikaanse kustlijn aan de Grote Oceaan voor, maar hebben dikwijls

Voor en na Columbus

‘En tot op heden heb ik niet kunnen vaststellen waarom dit land Costa Rica heet; het is zo erbarmelijk arm. Hier ziet men mensen met kleren gemaakt van boomschors, anderen die slapen op een dierenhuid in plaats van een bed en weer anderen die kleding moeten lenen of huren om de kerk te kunnen bezoeken.’

De historische berichten van de gouverneurs in Costa Rica aan het Spaanse hof in Madrid spreken voor zich. Costa Rica, de Rijke Kust, bleek allesbehalve het paradijs te zijn dat de naam suggereert. De gouverneurs moesten zich behelpen, de kolonisten hard ploeteren. Al bij aankomst van de eerste Spanjaarden waren er relatief weinig indianen, die als lijfeigene het zware werk konden opknappen, zoals in de Spaanse kolonies gebruikelijk was. De rijkdom van Mexico en van Peru was gebouwd over de ruggen van Maya's, Azteken, Inca's. Maar wie leefden er eigenlijk in Costa Rica voor het land werd ontdekt door Columbus?

< Hommage aan de eerste kolonisten: beeld van Juan Rafael Chacón in San José.

Precolumbiaanse rotstekening.

PRECOLUMBIAANSE PERIODE

Het ijkpunt in de geschiedenis van Latijns-Amerika is officieel en in elk land standaard de ontdekking van het continent door Columbus & co. Alles daarvoor wordt gerangschikt onder de noemer voor Columbus, in wetenschapsjargon: de precolumbiaanse periode. Die periode gaat terug van 40.000 à 50.000 jaar geleden, toen – naar wordt aangenomen – de eerste mensen het Amerikaanse continent bereikten. Ze staken vanuit Azië de Beringstraat over, die beide werelddelen toen met elkaar verbond. De oudste sporen van menselijke bewoning in Costa Rica dateren uit 12.000 v.Chr. Uit stenen gebruiksvoorwerpen, etensresten en gevonden mammoettanden valt te concluderen dat de vroege bewoners jagers waren die een nomadisch bestaan voerden. Deze bescheiden vroege vondsten zijn in het Museo Nacional in San José tentoongesteld. Imposante architectonische sporen heeft de oorspronkelijke bevolking van Costa Rica niet achtergelaten. Alleen de ruïnes van Guayabo in de Valle Central geven een vage impressie van precolumbiaanse stedenbouw in het land. Uit de keramiek, de voorwerpen uit goud en jade die bij archeologische onderzoeken zijn gevonden, valt af te leiden dat in de periode vanaf 3000 v.Chr. langzaam een aanzienlijke mate van beschaving werd bereikt. De culturen waren divers, enerzijds sterk beïnvloed door Zuid-Amerikaanse, anderzijds door Meso-Amerikaanse volken. Het Costa Ricaans grondgebied was een overgangszone tussen het noorden (Mexico en Guatemala) en het zuiden (de Andesstaten: Colombia, Ecuador, Peru).

Invloeden uit Zuid-Amerika

Omstreeks 3000 v.Chr. vestigden zich aan de Caribische kust, in het zuiden en het centrale hoogland, Circumcariben (afkomstig uit het noorden van Zuid-Amerika) en Chibcha (uit het noordelijke Andesgebied). De belangrijkste nieuwe volken die op Costa Ricaanse bodem tot ontwikkeling kwamen, waren de Huetar en Boruca. Nakomelingen leven nog in de regio Talamanca. Het meest sprekende dat de oude culturen hebben nagelaten, zijn de voorwerpen uit aardewerk, goud en basalt. Zij geven informatie over levenswijze en geloof van de precolumbiaanse volken.

Goudkunst

De oudste gouden voorwerpen dateren uit Peru (2600 v.Chr.), maar in Costa Rica werd voornamelijk gewerkt met goud-koperlegeringen. Algemeen wordt aangenomen dat deze techniek in Colombia door de Chibcha werd ontwikkeld. De goudsmeedkunst werd in ongeveer 500 n.Chr. geïntroduceerd in Costa Rica. In de beginfase werd het goud koud bewerkt met een hamer en werden de decoraties met een puntig voorwerp aangebracht. Het resultaat was vrij grof, plat en weinig gestileerd. Op deze wijze werden borstplaten, armbanden en hoofdsieraden vervaardigd. Op het hoogtepunt van de goudsmeedkunst in Costa Rica (800–1524 n.Chr.) werd gebruikgemaakt van een mal, waarin het goud werd gegoten (*cera-perdida*-techniek). Opvallend zijn de mythologische afbeeldingen: antropomorfe of zoömorfie figuren. Vaak zijn jaguars, adelaars, krokodillen en leguanen uitgebeeld, soms met menselijke vormen. Minder volmaakt maar niet minder mooi zijn de gouden sieraden die zijn vervaardigd volgens het *mise-en-couleur*-procedé: het vergulden van een goud-koperlegering. Dikwijls zijn combinaties van verschillende technieken waar te nemen met filigraanwerk.

Gemeten aan het grote aantal stilistisch hoogwaardige gouden voorwerpen dat in Costa Rica is gevonden, mag je aannemen dat het edelmetaal erg in trek was. Maar het was wel voorbehouden aan mensen met een hoge politieke en/of religieuze positie. Een schitterende collectie met duidelijke informatie over de diverse gehanteerde technieken is te bewonderen in het Museo del Oro in San José.

Beeldhouwkunst

Zowel in het noordwesten, waar Meso-Amerikaanse tradities overheersten, als in de rest van het land zijn stenen kunstvoorwerpen gevonden. Het beeldhouwwerk bereikte in het zuiden een hoger artistiek niveau. Door vergelijking met gevonden stenen figuren in het buurland Panama lijken de invloeden vanuit Zuid-Amerika het grootst te zijn geweest.

Frequent werd gebruikgemaakt van grote basaltblokken: hard vulkanisch gesteente met een duidelijke grofkorrelige structuur. Het beeldhouwwerk

De hoofdstad San José

'Er is niet één gebouw met enige grandeur of architectonische schoonheid en de kerken halen het niet bij heel wat van de kerken die de Spanjaarden in de kleinste dorpen hebben gebouwd.'
(John L. Stephens, 1840)

Gecharmeerd van San José was de 19de-eeuwse Amerikaanse ontdekkingsreiziger John Lloyd Stephens, de man die wereldberoemd werd als ontdekker van de Maya-ruïnes, niet. Meer dan een eeuw later stelt de stad de verwachtingsvolle bezoeker onverminderd teleur. La Capital, de hoofdstad, zoals de Costa Ricanen San José in het algemeen noemen, mist de flair die je van een metropool mag verwachten. Geen tot de verbeelding sprekende architectuur uit vervlogen Spaanse tijden noch fascinerende staaltjes moderne bouwkunst die andere Latijns-Amerikaanse hoofdsteden kenmerken.

< Teatro Nacional bij de Plaza de la Cultura.

Spaans leren aan het strand van Manuel Antonio.

NO HABLO ESPAÑOL

Het is verlokkelijk om eindelijk de cursus Spaans die je al jaren wilde volgen, te combineren met vakantie. Elke ochtend een paar uurtjes Spaanse les en het geleerde dan 's middags direct in praktijk brengen, dat lijkt ideaal. Jammer genoeg zijn de plaatsen waar taalcursussen worden gegeven vaak toeristenplaatsen, zodat buitenlandse toeristen elkaar bestoken met *¡hola!; ¿cómo estás?* en nog een paar andere woorden uit hun vocabulaire en dan gemakshalve toch maar overschakelen op het Engels. Een omgeving waar uitsluitend Spaans gesproken wordt, is een vereiste om in korte tijd een beetje Spaans te leren of je Spaans te verbeteren. Een cursus en tegelijkertijd logeren bij een Spaanstalige familie is de beste manier: dan wordt u gedwongen de theorie in praktijk te brengen. In Costa Rica is de Valle Central (San José en omgeving) een optie. Aantrekkelijker vindt u misschien Spaans leren aan het strand, dit kan in een aantal badplaatsen aan de Pacific en aan de Caribische kust. Zoek je een mooie omgeving, maar iets minder warme temperaturen, dan is Monteverde een goede keus.

Het beste resultaat haalt u met conversatielessen in een zogenaamde *one-to-one*-cursus: één leraar voor elke student. Wie deze manier te intensief, te vermoeiend en niet zo gezellig lijkt, kan conversatielessen volgen in kleine groepen van doorgaans maximaal zes personen. Uiteenlopende niveaus binnen de groep kunnen echter frustrerend zijn en je vorderingen belemmeren.

Het is makkelijker Spaans te leren in Costa Rica dan in Spanje zelf. De uitspraak is in Costa Rica in ieder geval niet zo moeilijk, de mensen zijn iets

makkelijker te verstaan voor beginners. Goedkoop is een cursus Spaans in Costa Rica niet, de prijzen zijn in US-dollars, maar lopen enorm uiteen. Dat geldt ook voor de kwaliteit. Niet alle taalscholen werken met gekwalificeerde docenten. Wie geen kat in de zak wil kopen, reserveert niet van tevoren, maar kijkt ter plaatse rond op een taalschool, informeert bij cursisten en vraagt eventueel om een proefles. Cursussen starten bijna elke dag of minstens elke week. Je kunt ook in Engelstalige dagbladen kijken in Costa Rica; via advertenties bieden naast taalscholen ook studenten Spaanse les aan. Misschien een leuk idee en in ieder geval voordelig. Een richtlijn betreffende de kosten en informatie over een aantal taalinstellingen vind je op internet:

- www.spanishschool-puravida.com: een van de taalscholen aan de populaire Caribische kust.
- www.amerispan.com is een grote Noord-Amerikaanse organisatie die taalcursussen in bijna heel Latijns-Amerika aanbiedt, ook in diverse plaatsen in Costa Rica.
- www.spanishandmore.com, taalschool in San José met een uitgebreid cultureel programma voor de cursisten.
- www.edcostarica.com en www.elparaisoschool.com zijn websites van taalscholen bij het strand van Nationaal Park Manuel Antonio.
- www.cpi-edu.com: taalschool in de bergen bij natuurreservaat Monteverde en andere locaties.

ORIENTATIE

De structuur van de meeste Latijns-Amerikaanse steden doet aan een schaakbord denken. San José vormt daarop geen uitzondering. De stad bestaat uit een netwerk van kaarsrechte straten die vierkante huizenblokken vormen van ca. 100 bij 100 m. Deze *cuadras* (vierkanten) vormen in het algemeen de basis van de adressaanduidingen. In plaats van straten wordt regelmatig een bekend gebouw, zoals een kerk, hotel, restaurant of winkel, aangegeven. Aan dit uitgangspunt wordt dan het aantal huizenblokken en de richting toegevoegd. Adressen als '300 m ten noorden van de kerk' of '100 m ten westen van de supermarkt' wennen vrij snel. En mocht u toch niet met dit systeem uit de voeten kunnen, dan kan de plaatselijke bevolking u verder helpen.

In het centrum wordt het u iets gemakkelijker gemaakt. De straten van het 'schaakbord' zijn verdeeld in genummerde *avenidas* en *calles*, afgekort met respectievelijk Ave. en Cl. Uitgangspunt vormen de Avenida Central en de Calle Central. Beide straten staan loodrecht op elkaar: de Avenida Central loopt van oost naar west, de Calle Central van noord naar zuid. Parallel aan de Avenida Central vindt u in noordelijke richting de *avenidas* met oneven

SLAPEN ALS EEN KOFFIEBARON

Een bijzonder aangename uitzondering op de standaard, vrij onpersoonlijke stadshotels zijn San José's oude herenhuizen. Het zijn statige villa's

van koffiebaronnen uit de 19de en begin 20ste eeuw, omgetoverd tot comfortabele, ja zelfs luxeuze, aangenaam kleinschalige accommodaties. Bij de inrichting is doorgaans gepoogd rekening te houden met de geschiedenis van het pand en de bouwstijl, zodat elk herenhuis een bijzonder karakter en specifieke ambiance heeft. Vaak heeft zelfs iedere kamer in hetzelfde pand een aparte stijl met een ander interieur. De meeste herenhuizen zijn geconcentreerd in barrio Amón en barrio Otoya, twee wijken in het centrum van de stad ten noorden en noordoosten van de Plaza Central. Een kleiner aantal staat in de wijk San Francisco, eveneens een wijk in het centrum, maar nog iets centraler gelegen, bij de Avenida Central oftewel Paseo Colón.

Een nachtje slapen als een koffiebaron kost geen vermogen. U bent niet meer kwijt dan voor een overnachting in een standaard stadshotel in San José.

Wie niet in een van de herenhuizen overnacht, kan in ieder geval de architectuur bewonderen of van de ambiance genieten tijdens een lunch, diner of een drankje. Een aantal herenhuizen beschikt over redelijke tot goede restaurants met uitstekende service.

TIPS VOOR BUENAS NOCHES:

- ▶ Hotel Grano de Oro, modern klassiek aan de Calle 30/Avenida 2 en 4, www.granodeoro.com
- ▶ Hotel Dunn Inn, gezellig adresje aan de Avenida 11/Calle 5, www.hoteldunninn.com
- ▶ Hotel Rosa del Paseo, gezellig maar een drukke locatie aan de Paseo Colón/Calle 28 en 30, www.rosadelpaseo.com
- ▶ Hotel Colonial, stijlvol en met een klein zwembad, gunstige locatie aan de Calle 11/Avenida 2 en 6, hotelcolonialcr.com, www.costaricahousehotel.com

Plaza Democracia, aan de oostkant van het centrum, een van de adresjes om een hangmat te kopen.

San José by night.

Museo de Jade

Het Jademuseum is eveneens een topmuseum en een bezoek zeker waard. De collectie bestaat uit prachtige juwelen, ceremoniële en alledaagse gebruiksvoorwerpen van groene, zwarte en witte jade. Kunstvoorwerpen van precolumbiaanse Costa Ricaanse volken vormen het leeuwendeel van de tentoonstelling, maar er zijn ook enkele imposante jadestukken van de Maya's en de Olmeken uit Mexico te bewonderen. Onderschriften in zowel het Spaans als het Engels, aangevuld met tekeningen, verduidelijken de functie van de kunstvoorwerpen en de toegepaste technieken. Het museum bezit ook een kleine verzameling precolumbiaans aardewerk en voorwerpen van vulkanisch gesteente.

> **MUSEO DE JADE.** Geopend: dag, 9–17 uur, www.museodeljadeins.com.

Museo Nacional

Een paar stappen verder, aan het eind van de Avenida Central, komt u bij de Plaza Democracia met zijn mercado de artesanías. Het is altijd leuk om langs de kraampjes met handgemaakte souvenirs te slenteren. Het opvallende gebouw aan dit plein is het Museo Nacional. Dit historisch museum is ondergebracht in het Fuerte Buenavista (Fort Goed Uitzicht) uit de 19de eeuw. De naam heeft het voormalige militaire bolwerk te danken aan zijn locatie op een verhoging.

Het Museo Nacional is recent vernieuwd en beslist een bezoek waard. Het bestaat uit een aantal om een patio gesitueerde zalen, waarin de geschiedenis van Costa Rica vanaf de steentijd wordt belicht. De meeste indruk maakt de collectie precolumbiaanse kunst. Van hoog artistiek niveau zijn zowel het aardewerk dat is beschilderd met geometrische motieven en dierlijke en menselijke gestalten, als de beeldhouwkunst uit vulkanisch gesteente, en de collectie kunstvoorwerpen uit jade en goud. Mooi zijn ook de stijlvolle pronkkamers van de commandant. En het museum beschikt over een leuke vlindertuin, direct bij de ingang. Blikvanger voor het museum is een enorme, moderne bol van glas en staal die een precolumbiaanse stenen bol lijkt te beschermen. De twee bollen staan voor toekomst en verleden.

> **MUSEO NACIONAL.** Geopend: di.–zo, 8.30–16.30 uur, www.museocostarica.go.cr.

Stadsparkjes

Loop vanaf de Plaza de la Cultura noordwaarts door de Calle 5 en je belandt bij het Parque Morazán. Dit kleine stadsparkje is genoemd naar generaal Francisco Morazán Quesada, in 1842 kortstondig president van het land. De muziektent midden in het parkje is een podium voor zondagmatineeën van harmonie- of symfonieorkesten.

Een ander groen plekje om even te ontspannen of aan de felle zon te ontsnappen, is het bijna aangrenzende Parque España, met het bronzen monument van el conquistador, de Spaanse veroveraar. Het zogenaamde **Casa Amarilla** (Gele Huis) aan het Parque, kunt u niet missen. Dit herenhuis ontleent zijn naam niet alleen aan de gele façade, maar eveneens aan de ontvangstzaal. Van de muren tot aan de fluwelen gordijnen en de stoelbekleding, alles heeft een warme gele tint. Casa Amarilla is tegenwoordig in gebruik als regeringsgebouw. De dagelijks in- en uitlopende belangstellenden hebben er recentelijk toe geleid dat het gele huis zijn deuren voor het publiek heeft gesloten.

Schuin tegenover Casa Amarilla, aan de oostzijde van Parque España, staat het Centro Nacional de la Cultura, dat is ondergebracht in de voormalige Costa Ricaanse koffielikeurfabriek. Het complex biedt onderdak aan diverse toneel- en balletgezelschappen, het interessante MADC oftewel **Museo de Arte y Diseño Contemporáneo** (Museum voor Hedendaagse Kunst en Design) en een theatercafé.

Om de hoek, in de Avenida 3, ligt **Parque Nacional**. Het heldhaftige standbeeld midden in het parkje herinnert aan de succesvolle inzet van de Costa Ricaanse mannen én vrouwen tijdens de Campaña Nacional, de oorlog tegen William Walker en zijn vrijbuiters in 1856.

Valle Central

Eerlijk gezegd is de omgeving van San José, de Valle Central, aantrekkelijker dan de hoofdstad zelf. De vulkanen Irazú en Poás, beide met de status van nationaal park, zijn de spectaculaire topattracties. Rustiger is het in Nationaal Park Tapantí en Nationaal Park Braulio Carrillo, maar voor deze tropische bosgebieden moet u dan ook iets meer tijd uit trekken. Wie niet door het land moet of wil racen, kan overwegen in de Valle Central een bezoek te brengen aan een vlinderkwekerij of een koffieplantage, aan prachtige watervallen of het vogelpark in de omgeving van Alajuela. In het voorbijgaan krijgt u ook een aardige impressie van het prachtige landschap, de bergen, naald- en nevelbossen en de uitgestrekte koffieplantages.

< Vulkaan Poás.

afgeschermd tuin. In San José worden excursies naar de vlinderkwekerij La Guácima aangeboden. Gezegd moet worden dat het zonder auto nogal omstandig is om deze vlindertuin te bereiken, bovendien is het een van de duurste. Alternatieven bieden zich aan in San José en in Monteverde.

> **FINCA DE MARIPOSAS LA GUÁCIMA.** Alleen met rondleidingen te bezichtigen, dag. tussen 8.30 en 17 uur, om de twee uur, www.butterflyfarm.co.cr.

Authentieke dorpen en mooie watervallen

Ten westen van Alajuela begint een interessante route dwars door een gebied van bergdorpen, koffie- en suikerrietplantages. Een trekpleister is **Sarchí**, op 24 km van Alajuela. In dit plaatsje is de carreta pintada ontstaan. Uit het straatbeeld zijn deze beschilderde ossenwagens al lang verdwenen, maar de toeristische brochures staan er nog vol van. In Sarchí wordt het handwerk om commerciële redenen nog in ere gehouden. Busladingen vol toeristen komen een kijkje nemen in de werkplaatsen annex souvenirwinkels, waar ook demonstraties van het schilderwerk worden gegeven. Bloemmotieven in felle kleuren worden met de hand aangebracht op borden, schalen, dienbladen en andere kitscherige souvenirs uit tropisch hout. Een nauwkeurig mannenwerkje. De unieke ossenwagens zijn museumstukken geworden en alleen nog in handig miniformaat verkrijgbaar.

Zarcero, een bergdorpje 24 km ten noordwesten van Sarchí, heeft de verwende toerist niet veel te bieden, maar de Costa Ricanen dwepen ermee. Ze komen voor het park voor de kerk, waar heesters in menselijke en dierlijke gedaanten zijn gesnoeid. Dansende paren, vogels, ossen, schildpadden en konijnen hebben model gestaan.

Van Sarchí of Zarcero kunt u verder rijden naar het dorpje Bajos del Toro, gelegen in een rustig dal op de grens van Nationaal Park Juan Castro Blanco. Hier zijn zoveel watervallen dat je er wel wat meer tijd voor uit moet trekken om ze allemaal te bewonderen: de Catarata del Toro (www.catarata-del-toro.com), de Tesoro Escondido of Hidden Treasure Waterfall; de stroomversnellingen Cataratas Rio Agro met de sprookjesachtige Pozos Azules (blauwe poelen). Wandelschoenen aan, badkleding mee en gewoon genieten.

NATIONAAL PARK VULKAAN POÁS

Costa Rica bezit een reeks imposante vulkanen, maar Poás behoort beslist tot de spectaculairste. Poás is een slapende vulkaan met een hoogte van ruim 2700 m. De laatste uitbarsting vond plaats in 1910. Naar verluidt hing toen een kilometers hoge wolk van hete gassen, as en stenen boven de Poás en zijn omgeving. Sinds die heftige uitbarsting zijn alleen nog kleine erupties en onderaardse activiteiten gesignaleerd. De gestolde lava bij de krater is een zichtbaar spoor van die jonge, onschuldige uitbarstingen.

Het gifgroene kratermeer van de vulkaan Poás.

De mond van de vulkaan is kegelvormig, kenmerkend voor een stratovulkaan, en heeft een behoorlijk imposante doorsnede van 1500 m. De centrale krater is een restant uit een oude eruptieperiode en ligt midden in het nationale park. Er is een platform aan de mond van de vulkaan aangelegd, waar men in de rij staat om over de rand een blik op het kratermeer te kunnen werpen. Het borrelende, gifgroene kratermeer ligt 300 meter dieper en heeft een doorsnede van 350 m. De oranje kleur aan de oevers van het meer duidt op de aanwezigheid van zwavel. Uit het 40 tot 70 °C warme kratermeer stijgen permanent zwaveldampen op, die de bezoeker aan stinkbommetjes of rotte eieren doen denken. Het is niet gegarandeerd dat u wat te zien krijgt vanaf het platform. Buiten het zicht van de bezoeker drijven aan de Atlantische zijde van de Cordillera Central regelmatig wolken omhoog. Heel plotseling kunnen die over de krater rand kruipen en het uitzicht bederven. Net zo snel kunnen de wolken ook weer verdwijnen. De beste kans op een wolkeloos panorama hebt u 's ochtends vroeg.

Weinig bezoekers nemen de tijd voor de korte wandeling verder naar de **Laguna Boto**, een meer in een uitgedoofde krater dat is omgeven door heerlijk rustig nevelwoud. Behalve de wandelweg naar de Laguna Boto is er nog een andere aardige route uitgestippeld, *el sendero la escalonia*. Dit pad voert u in 20 min. dwars door het dichte bos terug naar de parkeerplaats.

Het noorden

Wellness is een van de trefwoorden voor het noorden van Costa Rica. Ontspannen in de openluchttenten aan de voet van de vulkaan Arenal is haast een verplicht onderdeel van de rondreis door het land en echt een heerlijke beleving. Fris en gesterkt kun je daarna de actieve vakantie voortzetten. Te doen is er in deze regio genoeg: wandelen, raften, abseilen. De omgeving is groen, waterrijk en bezit misschien wel de meest imposante vulkaan van het land. Geen wonder dat de regio bij toeristen in de smaak valt.

< Vulkaan Arenal.

Luxe thermen

Midden in het tropische bos een baantje trekken in thermen is het summum van ontspanning, een droom die in de omgeving van La Fortuna waar wordt. De zwavel en warme temperatuur zijn te danken aan de vulkanische energie, het magma en de mineralen van de vulkaan Arenal.

Aan de voet van de vulkaan, 10 km ten westen van La Fortuna, is het **Tabacón Resort** gevestigd. Het luxe complex bestaat uit fraai aangelegde tuinen met bloemen, beekjes, terrassen en diverse natuurbaden, restaurants, massageruimtes en een hotel. Een kostbare, maar onvergetelijke ervaring; wel een van de drukste thermen van La Fortuna en in de ogen van sommige toeristen wat te commercieel en te Amerikaans. Dichter bij La Fortuna, zo'n 5 km van het dorp, ligt **Baldi Thermae** of Hotsprings met een restaurant en diverse warme openluchtbaden met adembenemend uitzicht op de vulkaan. Het complex is minder luxe als het Tabacón Resort, maar daardoor is het voordeliger en de sfeer ongedwongen. Wie prijs stelt op een natuurlijke, ongedwongen sfeer zal zich ook aangesproken voelen door **Eco Termiales**, waar de baden harmoniëren met de natuurlijke omgeving. Voordelig, simpel en familievriendelijk is **Termales Los Laureles**. Door het succes van de thermen zijn er de laatste jaren meerdere concurrenten in diverse prijsklassen bij gekomen. Naar het schijnt zijn ze echter niet allemaal puur natuur.

- **TABACÓN RESORT.** Geopend: dag, 10–22 uur. Reserveren in hoogseizoen noodzakelijk, www.tabacon.com.
- **BALDI THERMAE.** Geopend: dag, 9–22 uur, www.baldihotsprings.cr.
- **ECO TERMALES.** Toegang op vaste tijden in de ochtend, middag en avond, www.ecotermialesfortuna.cr.
- **TERMALES LOS LAURELES.** www.termialesloslaureles.com.

LAGUNA DE ARENAL

Tot in de jaren zeventig van de vorige eeuw was de Laguna de Arenal, zo'n 15 km ten westen van La Fortuna, niet meer dan een klein bergmeertje. Een grootschalig project voor de opwekking van elektriciteit door waterkracht bracht hierin verandering. Door de aanleg van een dam in het riviertje Arenal ontstond een groot stuwmeer (75 km²). Geheel onomstreden is de locatie niet. Het stuwmeer is aangelegd in een risicogebied: de kans op aardbevingen met alle mogelijke desastreuze gevolgen van dien is hier groot.

De Laguna de Arenal ligt op een hoogte van 500 tot 600 m en is het grootste meer van Costa Rica. Wolken spiegelen zich als donkere vlekken in het water. Deze grillige vormen moeten de mensen in de omgeving hebben geïnspireerd tot verhalen over watermonsters. Als we die verhalen mogen geloven, spookt er familie van het monster van Loch Ness rond op de bodem van de Laguna de Arenal. Bergen omringen het meer. De hellingen zijn deels

Laguna de Arenal.

bedekt met tropisch bos, deels met weiden en grazende, bruine melkkoeien. Het landschap doet dan ook wel een beetje aan de Alpen denken.

Rondom het meer zijn schitterend gelegen hotels en pensions, ideaal voor rustzoekers. Hier en daar zijn kleine strandjes te vinden, maar het water is nogal fris. Gezwommen wordt er in de Laguna de Arenal nauwelijks. Dankzij de constante, vrij krachtige wind (vanaf windkracht 5) is het meer wel in trek bij binnen- en buitenlandse windsurfers en kitesurfers. De *surfpoints* vindt u aan de west- en noordzijde van de Laguna de Arenal.

In La Fortuna worden boottochten op het meer aangeboden. Vanaf het meer hebt u een prachtig uitzicht op de vulkaan Arenal. De passagiers worden ook dicht langs de oever gevaren om bloeiende waterplanten en tropische vogels te bewonderen. Je kunt ook zelf het water op: met een kajak of een waterscooter.

Rond het meer

U kunt bijna om de hele Laguna de Arenal rijden, een prachtige rit van ruim 50 km. De route verbindt het noorden van het land met de provincie Guanacaste, aan de andere kant van de Cordillera Tilarán.

Vanaf La Fortuna rijdt u langs de vulkaan Arenal en vervolgens langzaam over de stuwdam. Aan uw rechterhand ziet u het water naar beneden storten. Aan de andere kant, aan de oever van het meer, zijn aanlegsteigers waar boottochten vertrekken.

Wandeling in de regio Monteverde.

Wandelroutes

Goede wandelmogelijkheden hebt u op de Cerro Plano o.a. op de Sendero Bajo del Tigre, een route van 3 km die door het vrij rustige Bosque Eterno de los Niños voert. Het is een korte route, geschikt voor iedereen en door de geringe afstand bedoeld om op je gemak van de natuur te genieten en dieren te bewonderen. En daar moet je de tijd voor nemen. Interessant zijn ook de schemerwandelingen onder leiding van een gids. In het aangrenzende Reserva Sendero Tranquilo (het Rustige Pad Reservaat) worden eveneens begeleide wandelingen aangeboden, alleen in kleine groepen.

Meer aantrekkelijke wandelmogelijkheden zijn te vinden op de Ecological Sanctuary, een voormalige plantage die deels is veranderd in een bosrijk wandelgebied. Er zijn

verschillende routes aangelegd die tussen 30 min. en 2 uur in beslag nemen. Ook hier worden 's avonds wandelingen georganiseerd onder begeleiding van een gids.

Altijd leuk, een kijkje nemen bij een waterval. Voorbij hotel Fonda Vella gaat rechts een pad naar de **San Luis-waterval**. Het is geen spectaculaire waterval, maar een aardige wandeling van ca. 3 uur. De soms modderige route voert over particulier terrein waarvoor entreegeld wordt verlangd, zoals helaas overall in Monteverde.

- > **SENDERO BAJO DEL TIGRE.** Geopend: dag. 8–16 uur. Schemerwandelingen 17.30 uur.
- > **SENDERO TRANQUILO.** Wandelingen 's ochtend en 's middags.
- > **ECOLOGICAL SANCTUARY.** Geopend: dag. 7–17 uur. Avondwandelingen om 17.30 en 19.30 uur.

Bezienswaardigheden

Er is een aantal interessante bezienswaardigheden ter aanvulling op de wandelingen. Een kijkje zeker waard is de Galería Colibri of Hummingbird Gallery (Kolibriegalerie) aan het eind van de doorgaande weg, vlak voor de ingang van het nevelwoudreservaat Monteverde. In de galerie hangen schit-

SFEERVOL LOGEREN – LODGES DOTCOM

De sfeervolste accommodatie in de regio Monteverde vind je in de beboste Cerro Plano, langs de hellende weg van Santa Elena naar de ingang van het nationale park. Hier wordt je nachtrust alleen verstoord door kwakende kikkers en word je gewekt door een vogelconcert.

Een paar websites van fraaie, kleinschalige accommodaties:

- ▶ **www.monteverdeinnr:** eenvoudige lodge met moderne kamer en eigen natuurgebied.
- ▶ **www.trappfam.com:** rustieke lodge, klassieke kamers met balkon/terras en voor de deur van het natuurgebied.
- ▶ **www.hotelbelmar.net:** verzorgde middenklasse type Alpenchalet.
- ▶ **www.monteverdecountrylodge.com:** aardige kamers met zitje op de veranda voor de deur.
- ▶ **www.selina.com/costa-rica/monteverde:** gezellige plek met kamers voor elk budget en prima locatie bij het natuurreervaat.

Kijk voor meer adresjes op www.monteverdeinfo.com.

terende foto's van de gerenommeerde Noord-Amerikaanse natuurfotografen Patricia en Michael Fogden. Naast de geëxposeerde foto's en fotoboeken worden hier ook Engelstalige natuurgidsen en souvenirs verkocht. Voor de galerie hangen voederbakjes die kolibries aantrekken; van zo dichtbij en zo lang kunt u de kleine vogels nooit meer bewonderen.

- > **GALERÍA COLIBRI.** Geopend: dag. 8.30–16.30 uur.

Een attractie voor liefhebbers is het Herpetarium, aan het begin van de doorgaande weg Santa Elena-Cerro Plano. In dit slangenhuis is een kleine,

Het schiereiland Nicoya

Voor een paar dagen ontspannen aan het strand is het grote schiereiland Nicoya in het noordwesten van Costa Rica een uitstekende bestemming. De naam van het schiereiland is afgeleid van de indiaanse naam Neco-yauh: 'Land met water aan beide zijden'. Aan de oostzijde is dat de Golf van Nicoya, aan de westzijde de Pacific. Vooral aan de grillige kust langs de oceaan liggen aantrekkelijke stranden en badplaatsjes. Wie niet alleen wil luieren aan het strand kan duiken in de Golfo de Papagayo, een mountainbike huren of zich de kneepjes van het boardsurfen laten bijbrengen in bijvoorbeeld de branding van Playa Tamarindo. En uiteraard ontbreken ook in dit deel van het land de beschermde natuurgebieden niet. Las Baulas in het noorden en Cabo Blanco op het zuidelijke puntje van het schiereiland zijn het interessantst.

< Playa Conchal.

Het schiereiland Nicoya heeft aantrekkelijke en veilige stranden.

strandbar/restaurant. Je vindt hier geen badplaats, alleen een paar luxe-hotels en verspreid liggende villa's. Een plek voor rustzoekers.

Playa Hermosa

Zwemmen tussen de pelikanen kan aan Playa Hermosa, 'Mooi Strand'. Kort voor Playa del Coco loopt een 7 km lange bochtige weg door de heuvels naar Playa Hermosa. Al van verre hebt u een goed uitzicht op deze aardige baai met een lang, zandstrand. Het enige minpunt is misschien dat er nauwelijks schaduw is aan de rand van het strand. Van de doorgaande weg voeren meerdere toegangswegen naar de Playa Hermosa. Langs de weggetjes zijn verspreid gelegen hotels in verschillende prijsklassen te vinden. Het zuidstrand spreekt misschien meer aan door de laagbouw verscholen tussen de bomen. Playa Hermosa heeft geen dorpskern. Je vindt de meeste voorzieningen langs de doorgaande weg en de toegangswegen. Op de kaap ten zuiden van Hermosa liggen de eenzame stranden Playa Calzon de Pobre en Playa Penca verscholen.

Playa Panamá

Ongeveer 2 km ten noorden van Playa Hermosa bereikt u Playa Panamá, aan de fraaie Bahía Culebra. Dit schaduwrijke strand was bij de Costa Ricanen een favoriet plekje om vrij te kamperen. Maar de kampeerplek heeft plaats moeten maken voor moderne, luxe hotelresorts. De weg eindigt voor de poorten van een Hilton-hotel.

Wie wil hier nu niet zitten?

BRASILITO EN PLAYA CONCHAL

Een tweede groep baaien is geconcentreerd rond Brasilito, een simpel vissersdorpje met charme. Het heeft een donker zandstrand voor de deur en misschien wel het mooiste strand van Costa Rica op loopafstand. Brasilito is een aardige bestemming voor wie zijn strandvakantie liever niet uitsluitend in het gezelschap van andere buitenlandse vakantiegangers wil doorbrengen en een bepaalde dorps sfeer kan waarderen.

Het dorp bestaat uit het stoffige Parque Central, dat tevens dienstdoet als voetbalveld, en een paar schamele huisjes. De meeste accommodatie is aan de doorgaande weg gevestigd, voor u het dorp nadert.

Luieren aan het strand is de voornaamste bezigheid in Brasilito. Wie actief wil zijn, kan aan het strand surfboards, fietsen, paarden en snorkeluitrustingen huren. De zee direct voor Playa Brasilito is helaas vaak troebel, zodat duiken of snorkelen er niet erg spannend is.

Een flinke rots ontnemt u vanaf Playa Brasilito het zicht op Playa Conchal, 1 km ten zuiden van het dorp. Het is een waar paradijsje aan een baai met uitnodigend, blauwgroen water. Het strand bestaat uit *conchas*, fijne schelpjes. Dit paradijsje is inmiddels door internationale hotelketens ontdekt, die in tegenstelling tot Brasilito comfort en luxe aanbieden, inclusief golfbaan.

ZEESCHILDPADDEN

Het is een raadsel hoe zeeschildpadden hun weg door de immense Stille en Atlantische Oceaan terug weten te vinden naar dat ene, specifieke strand: de plek waar zij geboren zijn en weer voor nageslacht zorgen. Uit onderzoek is gebleken dat de

zeeschildpadden zich oriënteren met behulp van de richting van de golven en de deining en gebruikmaken van het magnetisch veld van de aarde. Hoe dat precies functioneert, blijft een vraag. Zelf raken ze er ook nog wel eens van in de war; er zijn verdwaalde exemplaren gesignaleerd in IJsland, Noorwegen en zelfs aan de Nederlandse kust. Hun territorium is de tropische zone en daarin leggen ze onvoorstelbare afstanden af. Zo zijn bijvoorbeeld schildpadden die in Suriname van een zender waren voorzien, helemaal in Ghana gesignaleerd.

Costa Rica is een van de belangrijkste nestgebieden van de zeeschildpadden. Van de zes soorten arriveren er elk jaar vijf aan beide kusten om hun eieren te leggen. Duizenden en nog eens duizenden, in verschillende soorten, in verschillende maanden en aan verschillende stranden. Ze geven in ieder geval allemaal de voorkeur aan volle maan. De *arribada* (letterlijk: het binnenlopen) van zeeschildpadden gebeurt grofweg van september tot maart bij Playa Nancite en Playa Grande, tussen juli en november aan Playa Ostional en Playa Nosara. Aan de Pacific gaat het met name om de warana en de lederschildpad, de kleinste en de grootste soorten. De warana is gemiddeld 65 cm groot, de lederschildpad heeft een overonderende omvang van ruim 2 meter! Aan de Caribische kust, in Nationaal Park Tortuguero, arriveren verscheidene soorten: tussen maart en mei lederschildpadden, van juli tot oktober de soepschildpadden, karetschildpadden en onechte karetschildpadden. Al deze soorten staan op de lijst van de UNESCO onder de categorie: sterk bedreigd. Ondanks die beschermde status neemt het aantal zeeschildpadden nog steeds af. De belangrijkste oorzaken zijn de vervuiling van de zee en de jacht op deze dieren. Uit het pantser van de karetschildpad worden bijvoorbeeld zoiets banaals als brilmonturen en haarkammen gemaakt. Ook belanden tal van dieren uiteindelijk op het bordje van de mens – de soepschildpad heet niet voor niets soepschildpad. Bovendien gelden de eieren van de zeeschildpadden in nogal wat tropische gebieden als delicatessen. Door voorlichtingscampagnes neemt dit gebruik langzaam af en zie je steeds minder mensen die langs de weg plastic zakjes schildpadeieren omhoog houden. Maar het

is vooral de interesse van de toeristen voor de *arribada* die de bevolking stimuleert de eieren met rust te laten. Toerisme brengt tenslotte geld in het laatje.

Wanneer de schildpadden precies arriveren is elk jaar een verrassing. Ze geven in ieder geval de voorkeur aan volle maan. Maar het gebeurt dat men dagen achtereens de nacht op het strand doorbrengt, turend naar de zee, en er geen schildpad te bekennen is. In andere nachten zie je er na geduldig wachten één of hooguit een paar uit het water opdoemen. Alleen echte geluksvogels maken een echte *arribada* mee, waarbij de schildpadden met tientallen tegelijk arriveren, soms wel honderd in een of meer opeenvolgende nachten.

In het water is de zeeschildpad snel en lenig, op het land is ze – alleen vrouwtjes komen aan land – log, onhandig en bijziend. Het enorme beest – gemiddeld 1 m groot – schuift moeizaam over het strand, trekt zich met haar twee voorste flippers als het ware stukje voor stukje voorwaarts tot ze intuïtief een plekje heeft gevonden, ver van de vloedlijn, voor haar nest. Dat graaft ze dan juist weer verbazingwekkend handig met haar achterste flippers. Haar eieren, stuk voor stuk zo groot als een golfballetje, werpt ze in die kuil en vervolgens schuift ze het zand met haar achterpoten weer terug. Met haast ritmische bewegingen van haar borst drukt ze dan het zand aan en beweegt zich dan terug richting zee. Met de eerste golf is ze verdwenen en zit haar werk erop. Op de jongen wacht geen zorgzame moeder, ze moeten zich zelf redden. De zeeschildpadjes die uit de eieren weten te kruipen, moeten in snel tempo de zee zien te bereiken. Ze oriënteren zich in het donker zoveel mogelijk op het schijnsel van de maan op het water. Op de kleintjes die overdag tevoorschijn komen, azen vogels en kleine zoogdieren.

De nieuwsgierige vakantiegangers vormen een nieuwe bedreiging voor de zeeschildpadden. De flitsen van de fotocamera's desoriënteren zowel jonge als oude beesten, eieren worden onbewust kapot getrapt of bewust door een gids opgegraven om aan de toeristen te laten zien. Eieren die eenmaal zijn aangeraakt, komen echter niet meer uit. Volgens onderzoeksteams in Costa Ricaanse natuurgebieden is het aantal zeeschildpadden dat er aan land komt, de laatste vier jaar afgenomen. Gefluisterd wordt dat ook het toerisme daaraan een negatieve bijdrage heeft geleverd.

De vijf soorten die in Costa Rica voorkomen zijn, met achtereenvolgens de Engelse en Spaanse naam en hun omvang:

- Soepschildpad *green turtle* *tortuga verde* (100-130 cm)
- Karetschildpad *hawksbill* *tortuga carey* (75-90 cm)
- Onechte karetschildpad *loggerhead* *tortuga negra* (75-100 cm)
- Warana *olive ridley turtle* *tortuga lora* (65 cm)
- Lederschildpad *leatherback* *la baula* (150-200 cm)

La Zona Sur – het zuiden

La Zona Sur, zoals de uiterst functionele naam luidt voor het zuiden van het land, wordt relatief weinig bezocht. Het heeft twee highlights, de Nationale Parken Chirripó en Corcovado, maar die vragen iets meer van de bezoeker dan het doorsneenatuurgebied in Costa Rica. De Chirripó is met 3820 m de hoogste berg van Costa Rica en Corcovado is een enorm regenwoudgebied op het schiereiland Osa.

Een bezoek aan deze uiteenlopende natuurparken kost meerdere vakantiedagen en vereist enige voorbereiding en een goede conditie.

< Avontuurlijke wandeling door het regenwoud.

Impressie van Nationaal Park Corcovado.

Planten- en dierenwereld van Corcovado

Het tropisch regenwoud onderscheidt zich van andere bostypen onder meer door de enorm hoge vochtigheid (80 procent), de ongekende variatie aan plantensoorten en de voedselarme bosgrond.

Het dichte kronendak beschermt het regenwoud tegen wind en sterke temperatuurschommelingen. Warmtetoevoer en warmteverlies zijn beperkt met het gevolg dat er een soort broeikas effect optreedt. Het kronendak beperkt ook de lichtval. In de onderste etage van het regenbos gedijen schaduwplanten. Sommige zijn bij ons bekend uit de woonkamer, zoals de dieffenbachia, diverse varens en lage palmsoorten. Andere, ogenschijnlijk jonge planten wachten jarenlang op hun kans.

Die komt als een woudreus door ziekte of ouderdom neervalt. Plotseling is er ruimte en stroomt het licht naar de bodem. In razendsnel tempo schieten de kleine boompjes omhoog. Ze verdoen geen tijd en energie met het vormen van takken of bladeren. Dat bewaren ze voor het dak van het regenwoud waar voldoende licht aanwezig is om hun voortbestaan veilig te stellen. Als een parasol ontvouwen de bomen in de bovenste etage van het tropisch regenwoud hun dichte bladerkroon. In de zogenoemde tweede etage gedijen bomen die de voorkeur geven aan halfschaduw. Slingerplanten, zoals lianen, gaan op geheel andere wijze om met het chronische gebrek aan ruimte en licht in het regenwoud. Dat geldt ook voor epifyten die op andere planten groeien en zo het water dat vanuit de kroon naar de lagere etages druipen opvangen. De opvallendste epifyten zijn bromelia's, maar ook het merendeel van de tropische orchideeën groeit op de takken of stammen van bomen; overigens zonder de gastgever te schaden.

Het tropisch regenwoud staat bekend als een van de meest gecompliceerde ecologische systemen ter wereld. Wie in het tropische regenwoud goed rondkijkt, ontdekt in ieder geval planten die zich op onvoorstelbare, unieke en ingenieuze wijze aan hun omgeving hebben aangepast.

GOUDZOEKERS

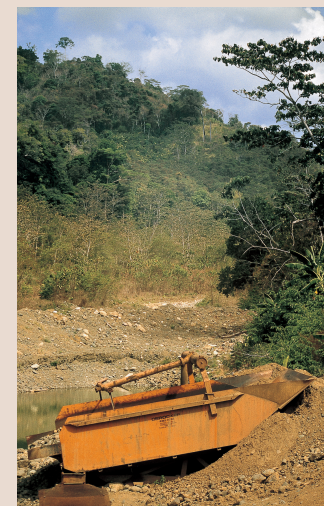
Het schiereiland Osa trekt al decennialang gelukzoekers, gokkers uit alle delen van de wereld die hopen snel fortuin te maken en bijna elke dag opnieuw op zoek gaan in het dichte regenwoud naar die ene klomp goud. In *Aan het einde van de regenboog* geeft Carlijn Visser een portret van die mensen. Ze ontvouwt een desolate wereld vol armoede en tragiek, van uitzichtloosheid en hoop. Het Wilde Westen bestaat nog in Costa Rica maar verdwijnt langzaam. *Terwijl we een ontbijt van rijst en bonen eten, komt de zon op. Uit het dal stijgt een wazige mist op waarin de zon een regenboog doet oplichten.*

Dan gaan we op pad met goudpannen, een schep en een grote ijzeren staaf. Voorop loopt druk pratend Antonio, dan komt Les, dan zwiingend Maria, dan ik en achteraan twee hondjes.

We houden halt bij een droge geul waarin een groot rotsblok ligt. De twee mannen beginnen daaraan te wrikken. Maria heeft een conservenblikje bij zich waarin een glazen bodem is gemaakt. In een stroompje vlakbij zoekt ze onder water de rotsen af. Tussen duim en wijsvinger haalt ze een minuscuul stukje goud tevoorschijn. 'Ze heeft ogen als een vos,' zegt Antonio tevreden. Na twee uur wrikken komt er beweging in het rotsblok en het zand eronder wordt in een goudpan geschept. Antonio beweegt de pan geduldig in cirkels en ververst het water in de pan. De lichte modder wordt zo uit de pan gecentrifugeerd, door de zwaartekracht blijven het zware goud en stenen achter op de bodem van de pan.

'Wat ben jij toch een goede goudzoeker,' zegt Les tegen Antonio, terwijl hij de regelmatige bewegingen van de oude man volgt.

Antonio grijnst als een droevige clown. 'Maar een met weinig geluk, vriend. Na twintig jaar eet ik nog steeds elke dag niet veel meer dan rijst en bonen.'

De uitbundige plantenwereld en het schemerlicht maken het de bezoeker niet gemakkelijk dieren te zien. Dat neemt niet weg dat het aantal soorten zoogdieren, reptielen, amfibieën, insecten en vogels in Corcovado enorm groot is. Zo leven hier spin-, doodskop- en brulapen, de bedreigde ocelot en jaguar, gordeldieren, boomstekelvarkens, boomkikkers en krokodillen. In totaal komen hier 370 tropische vogelsoorten voor, ongeveer evenveel als in

ADRESSEN, TELEFOON- NUMMERS EN WEBSITES

- Ambassade van Costa Rica, Laan Copes van Cattenburch 46, 2585 GB Den Haag, tel. 070-3540780; www.embacr.nl.
- Ambassade van Costa Rica, Louiselaan 489, 1050 Brussel, tel. 02/6405541; www.costaricaembassy.be.
- Nederlandse ambassade in Costa Rica (Embajada de Los Paisos Bajos), Oficentro Ejecutivo La Sabana, tel. 22961490; www.nederlandwereldwijd.nl/landen/costa-rica.
- Belgische ambassade, geen vertegenwoordiging in Costa Rica.

Toeristische informatie op het internet:

- www.visitcostarica.com: de website van het officiële Costa Ricaanse toeristenbureau (ICT), biedt beknopte algemene informatie en een lijst van hotels, reisorganisaties en autoverhuurders.
- www.ticotimes.net: informatief, Engelstalig onlineweekblad met leuke travelsite.
- www.sinac.go.cr: informatieve website in het Spaans en Engels over de erkende, beschermde natuurgebieden van het land.

Meer websites zijn in deze gids vermeld bij de praktische informatie achter ieder hoofdstuk.

KLIMAAT EN BESTE REISTIJD

U kunt Costa Rica het hele jaar door bezoeken, maar tijdens de regentijd

van april tot november moet u er rekening mee houden dat sommige natuurgebieden moeilijker zijn te bereiken en te bezichtigen. Het regenseizoen betekent niet dat het dag in dag uit regent, maar dat er dagelijks een tropische stortbui kan vallen, vooral in september en oktober. Daar staat tegenover dat het de rustigste periode is, de service dan beter is, de temperaturen nog steeds aangenaam zijn en de prijzen voor de overnachtingen in deze periode een stuk lager liggen dan in het hoogseizoen van december tot maart. Tijdens de Europese wintermaanden is het in Costa Rica zomer (*verano*): het droge seizoen met temperaturen van gemiddeld 20 °C in de bergen en 28 °C aan de kust. De Costa Ricanen hebben in deze periode grote vakantie. In het algemeen is het hoogseizoen de beste periode voor een strandvakantie en voor een bezoek aan de natuurreservaten. Hoge prijzen en drukte in de natuurgebieden moet u dan op de koop toe nemen. Er zijn wat klimaat betreft grofweg drie gebieden te onderscheiden: ten eerste de uitgesproken vochtige Caribische laagvlakten, ten tweede de kustgebieden aan de Pacific met een duidelijk droog seizoen en daartussenin de centrale bergketen.

De Caribische laagvlakten

De weersomstandigheden aan de Caribische kust worden bepaald door passaatwinden en depressies op de Atlantische Oceaan. U moet hier het hele jaar rekening houden

Prijsindicatie

De prijzen voor een overnachting gelden in het algemeen per kamer, niet per persoon. Wie een kamer voor één persoon verlangt, betaalt meestal het volle bedrag. Men is wel goed ingesteld op families; tegen gunstig tarief kunt u regelmatig kamers voor 4 en meer personen vinden. Het is niet altijd duidelijk of de toeristenbelasting (*impuesto*) bij de prijs is inbegrepen.

- Luxe categorie: vanaf 100 euro per nacht/per kamer.
- Middenklasse: tussen 40 en 100 euro per nacht/per kamer voor een- tot driesterrenhotel.
- Budgetcategorie: voor 20-30 euro heb je een redelijke kamer in een pension of hostel.

Type accommodatie

Costa Rica kent geen officiële hotelclassificatie. In het onderstaande overzicht is vermeld wat je kan verwachten.

- Hotels: tophotels zijn vooral in San José en aan de stranden langs de Pacific te vinden. Ze zijn vergelijkbaar met vier- en vijfsterrenhotels en beschikken over een zwembad en restaurant-bar. De kamers zijn zeer comfortabel met bad, airconditioning, kabeltelevisie, minibar, kingsize-bedden en balkon of terras. Het aanbod van middenklassehotels is groot in het land. Ze variëren van eenvoudig tot comfortabel, je zou kunnen zeggen van een- tot driesterren.

- Hostels: in de budgetcategorie kan de kwaliteit erg verschillen, maar je mag rekenen op een redelijke kamer, sober ingericht, maar doorgaans schoon en met een eigen douche/wc, indien nodig een ventilator plus vaak met een gezellig gemeenschappelijk terras.
- Cabañas: vrijstaande hutjes of bungalows van hout of steen, meestal zonder comfort en zonder kookgelegenheid, maar fraai gelegen aan het strand of in het bos.
- Lodges: landelijk gelegen huizen of hacienda's (boerderijen) waar aardige kamers worden verhuurd, ook op basis van half- of volpension.
- Bed&Breakfast: B&B staat voor redelijk tot uiterst comfortabele logies en ontbijt bij particulieren, o.a. in de butienwijken van San José en aan de Caribische kust.
- Camping: het loont nauwelijks de moeite een tent mee te nemen. Het aantal kampeerplaatsen is gering. Je vindt ze aan een paar stranden en in sommige nationale parken. Houd rekening met veel muggen. De sanitaire voorzieningen zijn meestal beperkt en onhygiënisch. Per persoon moet je rekenen op een paar euro per overnachting op particuliere campings, in een nationaal park plus de entreprijs.

ACTIEVE VAKANTIE

Wandelen

Naar Costa Rica kom je om van de natuur te genieten. Wandelen is dan een voor de hand liggende optie. De talloze beschermde natuurgebieden bieden ruime mogelijkheden. Verwacht geen gemarkeerde wandelroutes, die zijn alleen te vinden in een beperkt aantal druk bezochte natuurgebieden. In de meeste gevallen volgt u gewoon ongemarkeerde wandelpaden. Dat is goed te doen, u bent niet de eerste. Een gids is in principe alleen noodzakelijk in de minder makkelijk bereikbare en minder bezochte natuurgebieden, maar is altijd het overwegen waard vanwege zijn kennis van de planten- en dierenwereld.

De wandelmogelijkheden variëren van korte, gemakkelijke wandelingen tot meerdaagse tochten. Suggesties vindt u bij de beschrijving van de diverse natuurgebieden in deze gids. De bestemmingen voor meerdaagse wandeltochten zijn Nationaal Park Corcovado met zijn uitgestrekte regenwoud, de bergen van Nationaal Park Chirripó en de Talamanca-regio vanuit Puerto Viejo aan de Caribische kust.

Het spreekt voor zich dat goede schoenen en een comfortabele rugzak voor regenjack, soms een trui, eventueel een middel tegen muggen, proviand en water, onontbeerlijk zijn.

Fietsen

Costa Rica kent geen fietspaden en op de hoofdwegen is fietsen niet zonder

risico, en door de uitlaatgassen ook uiterst onaangenaam. Op de secundaire wegen moet u de blik vaak op het wegdek gericht houden om voor kuilen en gaten uit te wijken. Hobbelen over stoffige, onverharde wegen is op den duur ook minder plezierig en het tropische klimaat wordt vaak onderschat. Maar niets is onmogelijk: we zijn toeristen in Costa Rica tegengekomen die op hun fiets onderweg waren. Je kunt eventueel informeren naar ervaringen van andere fietsers via www.wereldfiets.nl en www.vakantiefiets.nl. En er is een beperkt aantal gespecialiseerde reisorganisaties die fietsvakanties naar Costa Rica aanbiedt voor de echte liefhebbers, doorzetters, voor mensen die een uitdaging zoeken en nieuwe gebieden willen ontdekken. Wie meer ziet in af en toe een fietstochtje, kan voor een paar uur of een dagje een mountainbike huren in diverse toeristenplaatsjes aan beide kusten, maar ook in Santa Elena/Monteverde.

Duiken en snorkelen

Costa Rica is geen bestemming bij uitstek om te duiken en snorkelen. De riffen aan de Caribische kust zijn beschadigd door de pesticiden die op de bananenplantages worden gebruikt, met uitzondering gelukkig van natuurreservaat Gandoca-Manzanillo. De populairste duiklocaties zijn aan de Pacific. De wateren van de Golfo de Papagayo voor de kust van het schiereiland Nicoya trekken de meeste duikers. Het maritieme park Ballena aan de Costa Central